



Cal Gemilà

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal. Parròquia de Sant Cugat del Racó.
Emplaçament	A Navàs prendre pista forestal asfaltada en direcció a Sant Cugat del Racó, uns 6 km.
Alçada:	563
Coordenades:	
Latitud:	41.8975
Longitud:	1.81328
UTM Est (X):	401560
UTM Nord (Y):	4639077

Classificació

Número de fitxa	08141 - 456
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Taques d'humitat, cossos annexos en estat d'abandó, interior en males condicions.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Fitxa de conjunt del nucli de Sant Cugat del Racó. Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 05(37).CA. Núm. registre BCIL: 13927-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada

Titular: 08140A008000120000IJ

Fitxes associades:

Església de Sant Cugat del Racó

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dj., 23/09/2021 - 10:20

Descripció

Casa de pagès o petit mas que es troba al nucli de Sant Cugat del Racó, a l'est de l'església i la Rectoria. Consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més un pis), que té adossat un cos molt estret i ample a l'angle nord-est i un altre de més recent construcció situat al sud.

El cos originari (possiblement del segle XVIII) ha quedat poc visible perquè la façana principal s'ha arrebossat amb ciment. Tot i això, la porta conserva la llinda i els brancals de pedra carejada. El cos adossat al nord és probablement obra del segle XIX, i es caracteritza per les obertures emmarcades parcialment amb maó. A l'angle nord-oest té un pou i una cisterna. Finalment, el cos de migdia, que es devia construir ja a la segona meitat del segle XX, es caracteritza per una terrassa que serveix d'accés a la planta superior i per dos amplis finestrals que s'obren en forma d'arc de mig punt a la cara sud.

Observacions:

Informació facilitada pel llogater de can Salou

Història

L'església de Sant Cugat de Salou ja existia al segle X. Era una possessió del monestir de Ripoll i ho va continuar sent en els segles posteriors. Era parròquia i, segons Josep M. Badia, constituïa una senyoria o demarcació independent del castell de Castelladral. Malgrat les possibles rivalitats inicials amb l'església veïna de Santa Maria de les Esglésies, que en un principi depenia del monestir de Sant Llorenç prop Bagà, el cert és que el 1580 les Esglésies ja consta com a annexa de Sant Cugat i formant part de la mateixa parròquia. L'any 1774 el bisbe de Solsona va firmar una concòrdia amb l'abat del monestir de Ripoll, per la qual li cedia tota la jurisdicció sobre Sant Cugat. El 1835, amb la desamortització dels béns de l'Església, va passar a ser administrada pel bisbat de Vic, i el 1874 es va agregar definitivament al de Solsona.

La parròquia de Sant Cugat era poblada sobretot per masos dispersos. En un llevador de censos del monestir de Serrateix de 1370 hi consten, entre altres, alguns masos de la parròquia de Sant Cugat, com són l'Alzina ("Sotsina"-1312) i la masia de l'Espinalt ("Llorens" 1362). En el cadastre de 1746 a la parròquia hi consten vuit propietaris de masos. Els més destacats eren les Esglésies, Sallés i el Soler. A més, al voltant de l'església de Sant Cugat s'hi concentraven dues o tres cases que constituïen un petit nucli, el qual sabem que ja existia al segle XVIII. Són can Salou, de la qual coneixem referències de principis del segle XVIII, la Rectoria, que conserva una llinda del 1714, i cal Gemilà, també documentada en aquesta època (BADIA, 1988: 164). Cal dir que la parròquia posseïa cal Mas i cal Gemilà, que era una casa sense terres.

Pel que fa a cal Gemilà més en concret, poca cosa hi podem afegir. Sabem que va estar habitada per masovers fins els volts de 2005 i posteriorment va quedar desocupada. Sembla que el bisbat té intenció de rehabilitar-la.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 162-164.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxes 05(37).CA.

Enllaços d'interès:

[Blog de Maria Estruch "Arrels"](#)



